

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera a soudkyň Veroniky Juříčkové a Jiřiny Chmelové v právní věci žalobce: **W. L.**, zastoupeného Mgr. Vratislavem Polkou, advokátem, sídlem Vinohradská 22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí**, sídlem Loretánské náměstí 5, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 2. 2022, č. j. 301299-2/2022-VO, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 24. 8. 2023, č. j. 72 A 7/2022-51,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalovaný rozhodl v řízení o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza tak, že rozhodnutí Velvyslanectví České republiky v Tunisu ze dne 13. 12. 2021 o zamítnutí žádosti o krátkodobé vízum podané žalobcem je v souladu s § 20 odst. 5 písm. e) a f) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

[2] Krajský soud k žalobě přezkoumal rozhodnutí žalovaného. Rozhodnutí shledal přezkoumatelným, neboť obsahuje řešení otázky, která byla předmětem řízení, a důvody, které žalovaného vedly k vydání rozhodnutí, jsou z odůvodnění seznatelné.

[3] V rámci věcného posouzení krajský soud přisvědčil závěru žalovaného, že sňatek, který žalobce uzavřel s občankou České republiky, byl účelový. V návaznosti na indikativní kritéria dle Příručky pro účelové sňatky, jež je přílohou Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. 7. 2009, č. COM (2009) 313, mj. poukázal na bytovou historii stěžovatele, skutečnost, že manželka stěžovatele nevěděla,

že stěžovatel pobýval v Evropské unii nelegálně, manželé se před svatbou dostatečně neznali, nikdy před svatbou spolu nežili, manželka sice stěžovatele několikrát navštívila nejdříve v Německu a posléze v jeho zemi původu, s ohledem na délku a četnost návštěv však šlo spíše o výlety a dovolené než o společné rodinné soužití, celkově se manželé za sedm let viděli pouze sedmkrát. Dále krajský soud zdůraznil jazykovou bariéru mezi manželi a poukázal na slabé socio-ekonomické zázemí stěžovatele a jeho manželky.

[4] Krajský soud shledal jako vadu, že správní orgány v rozhodnutí odkázaly rovněž na důvod podle § 20 odst. 5 písm. f) zákona o pobytu cizinců (podvodné jednání s cílem získat vízum k pobytu na území), neboť k tomuto důvodu správní orgány neprovedly dokazování v souladu se zákonem a neuvedly, z jakého důkazu skutečnosti zakládající důvod dle § 20 odst. 5 písm. f) zákona o pobytu cizinců vyplývají. Krajský soud nicméně konstatoval, že ob stojí zamítnutí žádosti s ohledem na důvod dle § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců (obcházení zákona, např. účelový sňatek).

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobce

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost podle § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel namítal, že rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný.

[7] Dále namítal, že žalovaný i krajský soud opírají svá rozhodnutí o nedostatečně spolehlivě zjištěný skutkový stav, konkrétně závěr o účelovosti manželství dle stěžovatele nemá oporu v provedeném dokazování. Žalovaný i krajský soud pomíjí, že stěžovatel a jeho manželka se milují a manželství bylo uzavřeno z lásky. Je jedno, jak dlouho se před svatbou znali. Skutečnost, že se manželé pravidelně nenavštěvují, neprokazuje účelovost vztahu. Rozpory při pohovoru jsou nepodstatné. Manželé jsou i po pěti letech od uzavření manželství v pravidelném kontaktu, možnost osobního styku omezuje vzdálenost a nemožnost stěžovatelova pobytu v České republice. Manželé žijí odděleně kvůli postupu správních orgánů.

[8] Žalovaný nepřiměřeně zasáhl do rodinného a soukromého života stěžovatele a jeho manželky. Rozsudek krajského soudu nereflektuje zřejmé porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Manželka stěžovatele je traumatizována, za manžela intenzivně bojuje.

[9] Stěžovatel zdůraznil, že rodinní příslušníci občanů EU mají nárok na vstup na území členského státu a právo na obdržení vstupního víza, což potvrdila i judikatura Soudního dvora EU. Rodinnému příslušníkovi občana EU může být udělení víza odepřeno jen ze stanovených důvodů.

[10] Stěžovatel odkázal na princip materiální pravdy a zákonná pravidla pro odůvodnění rozhodnutí. Rozhodnutí bylo vydáno bez jakékoli snahy vypořádat otázku přiměřenosti zásahu do sféry stěžovatele a jeho manželky a na základě nepodložené spekulace o podvodu a účelovém jednání stěžovatele s cílem získat pobytové oprávnění. Důkazní břemeno přitom leželo na správním orgánu. Nebyly prokázány skutečnosti, jež by přesvědčivě nasvědčovaly tomu, že manželství stěžovatele bylo uzavřeno s cílem legalizace pobytu na území ČR.

pokračování

[11] Stěžovatel též zdůraznil, že zastupitelský úřad pochybil, když rozhodl o neudělení víza stěžovateli z toho důvodu, že se měl dopustit podvodného jednání.

[12] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[13] **Žalovaný** ve vyjádření upozornil na kritéria přijatelnosti kasační stížnosti a dále zdůraznil, že se s rozsudkem krajského soudu ztotožňuje. S námitkami, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný a spočívá na nesprávném právním posouzení, se žalovaný neztotožnil.

[14] Žalovaný nesouhlasil s argumentací, že byli manželé omezeni v možnosti vzájemných návštěv. Manželé mají možnost se navštěvovat či společně nějaký čas žít v zemi původu stěžovatele či jiné třetí zemi, kde nemá stěžovatel vízovou povinnost. Absenci finančních prostředků nelze klást k tíži správním orgánům ani tuto skutečnost nelze považovat za zásah do soukromého a rodinného života. Správní orgány společnému životu manželů nebrání.

[15] Žalovaný rovněž doplnil, že účelovost z povahy věci nelze prokázat najisto. Skutečnosti svědčící ve prospěch stěžovatele však nebyly dostatečné za situace, kdy existovala celá řada indicií, že se jednalo o účelové manželství. Dle žalovaného správní orgány dostaly povinnosti zjistit skutkový stav v rozsahu, o němž nebyly důvodné pochybnosti.

[16] K námitce existence nároku na vízum žalovaný odkázal na judikaturu Soudního dvora EU, která potvrzuje, že v odůvodněných případech mohou členské státy odmítnout cizincům vstup a pobyt na svém území.

[17] K argumentaci setrvalou snahou manželky stěžovatele žalovaný uvedl, že skutečnost, že manželství mohlo být ze strany manželky stěžovatele uzavřeno autenticky, nemůže zhojit důsledky jednání stěžovatele.

[18] Žalovaný poukázal na výluky dle § 168 zákona o pobytu cizinců a doplnil, že jeho postup i rozhodnutí jsou v souladu se základními zásadami dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[19] Kasační stížnost je přípustná. Vzhledem k tomu, že jde o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud tomu tak není, je namíste kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítnout jako nepřijatelnou.

[20] Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, učinil Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. Podle tohoto usnesení je kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek,

které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[21] Takovým pochybením krajského soudu může být nepřezkoumatelnost jeho rozsudku. Tu je ovšem třeba vykládat jako nemožnost určité rozhodnutí přezkoumat (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS). Nepřezkoumatelnost v tomto smyslu však Nejvyšší správní soud u rozsudku krajského soudu neshledal. Krajský soud v souhrnu vypořádal všechny žalobní námitky a svůj rozsudek dostatečně a srozumitelně odůvodnil s ohledem na konkrétní okolnosti případu stěžovatele.

[22] K dalšímu posouzení Nejvyšší správní soud poznamenává, že kasační stížnost v projednávaném případě obsahuje námitky zcela paušální, případně neodpovídající okolnostem projednávané věci. Kasační stížnost rovněž pomíjí, že kasační stížnost je oprávněným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu (§ 102 s. ř. s.) a důvody, které v ní lze s úspěchem uplatnit, se musí upínat právě k rozhodnutí krajského soudu (srov. usnesení NSS ze dne 3. 6. 2003, č. j. 6 Ads 3/2003-73, ze dne 26. 10. 2007, č. j. 8 Afs 106/2006-58). Kasační stížnost však převážně opakuje argumentaci, na kterou již odpověděl rozsudek krajského soudu.

[23] Judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje četná vodítka pro posuzování účelovosti uzavření manželství. Za účelové sňatky lze označit sňatky uzavřené výlučně za účelem získání práva volného pohybu a pobytu podle směrnice 2004/38/ES, na které by jinak dotyčná osoba neměla nárok (srov. např. rozsudek NSS ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96). Zjišťování existence účelového manželství a v návaznosti na to případné odepření pobytového oprávnění je věcí členských států respektujících ustanovení směrnice 2004/38/ES, v českém kontextu pak směrnice a zákona o pobytu cizinců (rozsudek ze dne 24. 8. 2023, č. j. 10 Azs 86/2023-51).

[24] Judikatura Nejvyššího správního soudu rovněž aprobuje použití indikativních kritérií, na něž při hodnocení zjištěných skutečností odkázali žalovaný i krajský soud (např. rozsudky ze dne 9. 12. 2015, č. j. 4 Azs 228/2015-40, ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39, ze dne 24. 8. 2023, č. j. 10 Azs 86/2023-51). Tato kritéria poskytují ilustrativní množinu úvah pro posouzení, zda je zneužití práva uzavřením účelového sňatku spíše nepravděpodobné, nebo spíše pravděpodobné; s ohledem na tato kritéria nelze přisvědčit argumentaci stěžovatele, že nejsou podstatné okolnosti jako délka vztahu před uzavřením manželství či otázka osobního kontaktu či rozpory v informacích, které o sobě navzájem manželé uvedli.

[25] Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem potud, že správní orgány musí zjistit skutkový stav v takovém rozsahu, aby o závěru o účelovosti manželství nebyly důvodné pochyby (např. rozsudek NSS ze dne 24. 8. 2023, č. j. 10 Azs 86/2023-51). Nesouhlasí však již se stěžovatelovou námitkou, že závěr o účelovosti manželství nemá oporu v provedeném dokazování, resp. že byl porušen princip materiální pravdy a rozhodnutí bylo vydáno na základě libovůle a spekulace. Žalovaný i krajský soud v souladu s požadavkem

pokračování

judikatury (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 9. 2018, č. j. 10 Azs 68/2018-39) vzali v úvahu jak skutečnosti naznačující opravdovost manželství, tak skutečnosti indikující jeho účelovost; tyto skutečnosti ve svých rozhodnutích uvedli a přezkoumatelně je zhodnotili. Závěr, že provedené důkazy neprokázaly záměr stěžovatele vést s manželkou společný rodinný život, nýbrž naopak přesvědčivě prokázaly záměr stěžovatele obejitím předpisů získat pobytové oprávnění, z provedených důkazů vyplývá. Žalovaný správně poukázal na to, že pro závěr o účelovosti manželství postačuje, že zákon je obcházen a účelově jedná pouze ten z manželů, jenž uzavřením sňatku získává povolení k trvalému pobytu (srov. rozsudek NSS ze dne 10. 1. 2019, č. j. 7 Azs 389/2018-33). Motivace manželky stěžovatele k uzavření manželství a její „intenzivní boj za manžela“ tedy není pro posouzení projednávané věci relevantní.

[26] K námitce, že rodinní příslušníci občanů EU mají nárok na vstup na území členského státu a právo na obdržení vstupního víza rodinnému příslušníkovi občana EU lze odeprít pouze ze stanoveného důvodu, judikatura Soudního dvora EU i Nejvyššího správního soudu výslovně potvrzuje, že v případě zneužití práv nebo podvodného jednání, například účelových sňatků, je členský stát oprávněn přijmout opatření k odeprání, pozastavení nebo odnětí práva přiznaného směrnicí 2004/38/ES. Vzhledem k závěru o účelovosti stěžovatelova manželství byl naplněn akceptovaný důvod pro odeprání práva vstupu a pobytu na území ČR.

[27] Ze stejného důvodu není třeba blíže zkoumat zásah do soukromého a rodinného života a tvrzené porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu totiž platí, že závěr o účelovosti manželství jakýkoli nepřípustný zásah do rodinného života pojmově vylučuje, neboť v účelovém manželství se osobní ani rodinný život neuskutečňuje (rozsudky ze dne 27. 3. 2014, č. j. 10 Azs 9/2014-32, nebo ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 Azs 326/2017-21).

[28] Judikatura Nejvyššího správního soudu dává odpověď také na námitku, že manželé žijí odděleně kvůli rozhodnutí správních orgánů. Čl. 8 Úmluvy neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, respektive napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi (srov. např. rozsudky ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, nebo ze dne 29. 2. 2012, č. j. 2 Azs 38/2011-4). V rozsudku ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96, Nejvyšší správní soud nepřisvědčil obdobné argumentaci, že životu ve společné domácnosti zabránily správní orgány; společná domácnost totiž mohla být manželi alespoň po nějakou dobu vedena i v zemi původu stěžovatele, přičemž ze spisu nejsou patrné žádné objektivní okolnosti, které by v tom manželům bránily. To platí i v projednávaném případě.

[29] K obecným námitkám, že správní řád stanovuje pravidla pro odůvodnění rozhodnutí a správní orgán je povinen účastníku umožnit uplatňování procesních práv, Nejvyšší správní soud uvádí, že při vyřizování žádosti o vízum, respektive při novém posouzení důvodů neudělení víza (§ 180e odst. 6 zákona o pobytu cizinců), nelze použít ustanovení části druhé a třetí správního řádu (§ 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Judikatura potvrzuje východisko stěžovatele, že rozhodnutí musí dostát elementárním požadavkům na jeho obsah, aby jej mohly správní soudy přezkoumat (např. rozsudky ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 Ans 5/2011-221, č. 2544/2012 Sb. NSS, ze dne 4. 7. 2013, č. j. 1 Ans 9/2013-39,

č. 2973/2014 Sb. NSS, ze dne 31. 10. 2013, č. j. 9 As 92/2013-41, nebo ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30), porušení takových elementárních požadavků, které by odůvodňovaly zrušení rozhodnutí žalovaného, však Nejvyšší správní soud stejně jako krajský soud neshledal a stěžovatel žádné konkrétní porušení svých procesních práv ani nenamítal.

[30] Námitka, že zastupitelský úřad pochybil, když rozhodl o neudělení víza stěžovateli z toho důvodu, že se měl dopustit podvodného jednání, zcela pomíjí, že krajský soud ve svém rozsudku výslovně konstatoval, že odkaz na důvod podle § 20 odst. 5 písm. f) zákona o pobytu cizinců nemá oporu v provedeném dokazování a odůvodnění rozhodnutí žalovaného.

[31] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že se krajský soud nezabýval otázkou, zda manželka stěžovatele mohla být osobou přímo dotčenou ve svých právech a povinnostech ve smyslu § 34 s. ř. s. Ačkoli v obecné rovině procesní vada spočívající v porušení § 34 odst. 2 s. ř. s. (vyrozumění možných osob zúčastněných o probíhajícím řízení a výzva k oznámení) může mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé a přihlíží se k ní z úřední povinnosti, tj. i nad rámec kasačních námitek [§ 103 odst. 1 písm. d) a § 109 odst. 4 s. ř. s.], s ohledem na povahu žalobních námitek by ani případné zapojení manželky stěžovatele do řízení jako osoby na řízení zúčastněné ke změně výsledku nevedlo (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 4. 2017, č. j. 2 Azs 343/2016-44). Vracení věci krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí jen za účelem případného přibrání stěžovatelovy manželky jako osoby zúčastněné by vedlo toliko k prodloužení řízení a nárůstu nákladů, které by museli vynaložit, aniž by mohli dosáhnout příznivějšího výsledku; stěžovatel ani jeho manželka přitom proti opomenutí nebrojili (rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2017, č. j. 2 Azs 331/2017-33).

[32] Nejvyšší správní soud vzhledem k uvedenému dospěl k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se v napadeném rozsudku od výkladu obsaženého v relevantní judikatuře neodchyluje. Otázky nastolené v kasační stížnosti nejsou judikaturou řešeny rozdílně, nebylo třeba učinit judikaturní odklon a nebylo ani shledáno zásadní pochybení krajského soudu, jež by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelů. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[33] Nejvyšší správní soud kasační stížnost v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[34] Nejvyšší správní soud kasační stížnost sice odmítl, na což v rovině náhrady nákladů řízení obecně pamatuje § 60 odst. 3 s. ř. s., avšak k odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného přezkumu (rozsudek NSS č. j. 9 As 83/2021-28, odkazující na usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33). O náhradě nákladů řízení proto Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 větou první a odst. 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce v řízení

pokračování

úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však náklady nad rámec běžné úřední činnosti, protože se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. července 2024

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D. v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Adéla Žemlová